Staten-Generaal 1/2

Vergaderjaar 2014–2015

33 130 Interparlementaire Conferentie Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid

E/ nr. 6

VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE

Vastgesteld 14 januari 2015

Een delegatie van beide Kamers der Staten-Generaal heeft op donderdag 6 en vrijdag 7 november 2014 deelgenomen aan de interparlementaire conferentie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) van de Europese Unie in Rome, Italië.

De Nederlandse delegatie bestond uit mevrouw Eijsink (Tweede Kamer, PvdA; voorzitter vaste commissie voor Buitenlandse Zaken; delegatieleider), de heer Franken (Eerste Kamer, CDA; plaatsvervangend delegatieleider), de heer Ten Broeke (Tweede Kamer, VVD), de heer Servaes (Tweede Kamer, PvdA) en de heer De Roon (Tweede Kamer, PVV). De delegatie werd ambtelijk ondersteund door de heer Gradenwitz en mevrouw Brandsen namens de Eerste Kamer en door de heer Röling namens de Tweede Kamer.

De Nederlandse delegatie brengt als volgt verslag uit over haar werkzaamheden voorafgaande aan en gedurende de conferentie in Rome. Bij dit verslag horen de volgende bijlagen[1]:

- Bijlage I: de conclusies die door het Italiaanse Voorzitterschap na afloop van de conferentie zijn verspreid. («Inter-parliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy and the Common Security and Defence Policy: Conclusions»)
- Bijlage II: het discussiepaper dat door de Nederlandse delegatie is ingebracht in Rome. («Discussion Paper (16 July 2014) – EU Battle-groups: Use Them or Lose Them»)
- Bijlage III: de herziene *Rules of Procedure*. («Rules of Procedure of the Inter-parliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy and the Common Security and Defence Policy»)
- Bijlage IV: de notulen van de conferentie, opgesteld door de organisatie. («Inter-parliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy (CFSP) and the Common Security and Defence Policy (CSDP): Minutes»)

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-33130-6
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

Algemene Nederlandse inzet gedurende de conferentie

De inzet van de Nederlandse delegatie was gericht op het voortzetten van de aandacht voor EU Battlegroups tijdens deze IPC. Tijdens de IPC in Vilnius (september 2013) werd hiertoe de aanzet gedaan, waarna EU Battlegroups in Athene (april 2014) onderwerp waren van een workshop. In Athene werd geconcludeerd dat het mechanisme dat voorziet in uitzending binnen 5 à 10 dagen niet werkt. Voor de IPC in Rome stuurde de Nederlandse delegatie daarop een working paper in dat nader inging op toekomstscenario's voor de EU Battlegroups onder de titel «EU Battlegroups: Use Them or Lose Them» (bijlage II). Doel hiervan was om met de andere lidstaten van gedachten te wisselen. Voorts was het doel om zeker te stellen dat het onderwerp bij de volgende IPC GBVB/GVDB weer op de agenda zou staan.

Donderdag 6 november 2014

Ontvangst en briefing door de Nederlandse ambassadeur in Rome

Ambassadeur Den Hond en eerste ambassadesecretaris Gopie verzorgden een ontbijtbriefing voor de delegatie. De ambassadeur schetste de politieke en economische ontwikkelingen in Italië. Hij ging onder meer in op de hervormingspolitiek van het kabinet Renzi en het standpunt van Italië ten aanzien van de migratieproblematiek in de Middellandse Zee.

Bijeenkomst delegatieleiders

De bijeenkomst van delegatieleiders zou de ontwerpconclusies tot onderwerp hebben. Tijdens de sessie maakten diverse delegaties gebruik van de tijd om een algemeen statement af te leggen, waardoor van een gedachtewisseling over de conceptconclusies geen sprake was. Mevrouw Eijsink gebruikte haar spreektijd om aan te dringen op een inhoudelijke discussie over Europese defensiesamenwerking, aandacht voor de werking van de interne markt voor de defensieindustrie en over de inzet van Battlegroups. Ze pleitte ervoor om dat laatste onderwerp ook middels de conclusies te agenderen voor de volgende IPC GBVB/GVDB in Riga (4-6 maart 2015).

Bijeenkomst Ad Hoc Review Committee Reglement van Orde

In de bijeenkomst van het Ad Hoc Review Committee stonden enige amendementen op het Reglement van Orde op de agenda. De amendementen werden niet afzonderlijk behandeld of in stemming gebracht, maar zijn wel opgenomen in de herziene *Rules of Procedure*, die na de conferentie verspreid zijn (bijlage III).

Thematische sessies

De eerste plenaire sessies ging over het Middellandse Zeegebied en de crises aan de grenzen van de EU. De net aangetreden Italiaanse Minister van Buitenlandse Zaken, Paolo Gentiloni, sprak de conferentie toe en kreeg een zeer breed scala aan vragen, die hij onmogelijk allemaal kon beantwoorden.

Daarna vond een sessie plaats over Europese defensie en het versterken van coöperatieve aanpak met strategische partners. Er werd onder andere gesproken over het opstellen van een gezamenlijke lijst van *capability shortfalls* en over strategische partnerschappen van de EU, zoals met de VN, NAVO en de AU. De Duitse delegatie schetste de enorme omvang de totale Europese capaciteiten en uitgaven en dat die omvang zich niet

doorvertaalde in de effectiviteit van het GBVB. De Duitse delegatie zocht de oplossing in de oprichting van een Europees militair hoofdkwartier. De Franse delegatie pleitte voor het prioriteren van strategische doelen, waarbij werd aangetekend dat Europese defensiesamenwerking complementair is aan bestaande verbanden zoals de NAVO.
Mevrouw Eijsink pleitte in haar interventie voor het zetten van stappen in defensiesamenwerking met behulp van de beschikbare instrumenten. Ze noemde daarbij richtlijn 2009/81/EG betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen door aanbestedende diensten van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied. Daarnaast noemde zij een aantal voorbeelden van succesvolle *bottom-up* defensiesamenwerking, zoals het onderbrengen van de Luchtmobiele Brigade bij de Duitse *Division Schnelle Kräfte*, maar ook de Frans-Duitse samenwerking en de Britse *Joint Expeditionary Force*.

Gedachtewisseling met de nieuwe Hoge Vertegenwoordiger Mogherini

De eerste dag werd afgesloten met een gedachtewisseling met de nieuwe Hoge Vertegenwoordiger Federica Mogherini. De nieuwe Hoge Vertegenwoordiger, mevrouw Mogherini, keerde terug in het parlement dat ze nog maar net had verlaten om de IPC toe te spreken over haar agenda voor de komende vijf jaar. Ze ziet als haar taak om een bruggenbouwer tussen de Europese instituties te zijn en om te komen tot een effectief gemeenschappelijk buitenlands beleid.

Kernpunten van haar betoog waren onder andere dat de Unie al over veel instrumenten beschikt maar dat de Unie die ook moet gaan gebruiken. Voor dat laatste is sterk politiek commitment van de lidstaten voor nodig. Ze bepleitte dat de EU, om een sterke wereldwijde speler te worden, eerste een sterke regionale speler moet worden. Het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie moet volgens de Hoge Vertegenwoordiger niet tot doel hebben om in de plaats te komen van nationaal beleid, het moet van toegevoegde waarde proberen te zijn door nationale belangen te coördineren en richting te geven aan het collectief. Daarbij merkte Mogherini op dat ze bottom-up initiatieven van groepen lidstaten verwelkomt: wat eerst voor een groep lidstaten werkt, kan in een later stadium wellicht Uniebeleid worden. Ze zegde ook toe de inmiddels 10 jaar oude veiligheidsstrategie van de EU te zullen herzien.

In antwoord op vragen van de leden Ten Broeke en Servaes antwoordde de Hoge Vertegenwoordiger dat wat haar betreft «credibility, coherence and consistency» de sleutel zijn tot een succesvol GBVB en dat realisme gepaard moet gaan met ambitie». Ze noemde dit een Europese droom. Over het conflict in Gaza en het Midden-Oosten Vredesproces zei de Hoge Vertegenwoordiger dat ze het conflict in Gaza «a dramatic failure of diplomacy» vond. Het is volgens mevrouw Mogherini tijd dat de EU haar gewicht in de schaal legt om vrede dichterbij te brengen. Ze gaf te kennen de burgers in het gebied een perspectief te willen geven en sprak de hoop uit dat er aan het einde van haar termijn een Palestijnse staat zou bestaan. Ze erkende dat dat laatste niet een taak van de EU is.

De Hoge Vertegenwoordiger gaf aan uit te zien naar de uitkomsten van de werkgroep over EU Battlegroups. Tot slot uitte ze haar voornemen om binnen drie maanden alle lidstaten te bezoeken en daarbij behalve de regering, ook de parlementen te bezoeken en in gesprek te gaan met lokale NGOs.

Vrijdag 7 november 2014

Workshop I: parlementaire perspectieven op de toekomst van de EU Battlegroups

In aanloop naar de conferentie heeft de Nederlandse delegatie ingezet op een inhoudelijke behandeling van de EU Battlegroups en daartoe reeds in juli 2014 een position paper naar de Italiaanse voorzitters van de conferentie gestuurd.

Het panel, met daarin de Spaanse DG Defensiebeleid Juan Francisco Martinez Nunez, de DG van de EU Militaire Staf Wolfgang Wosolsobe en Nicoletta Pirozzi van het Italiaanse International Affairs Institute, wisselde van gedachten over hoe de Europese «rapid response»-capaciteit completer kan worden door het toevoegen van extra instrumenten en door het betere gebruik van bestaande instrumenten. Wosolsobe argumenteerde dat «rapid response» een essentieel deel van de EU-toolbox is dat uitbreiding verdient. «Jointness», het combineren van verschillende krijgsmachtonderdelen, kan de «rapid response» van de EU meer opties geven en daartoe is een database voor land-, zee- en luchtcapaciteiten in voorbereiding. Hij stelde dat er niet zoiets bestaat als «quick force generation» binnen de EU. Dat betekent dat de inzet van een EU Battlegroup in de voorgeschreven 5 à 10 dagen vrijwel nooit haalbaar zal zijn. Hij concludeerde dat naast een snel politiek besluitvormingsproces ook een goede voorbereiding van de capaciteiten nodig is (d.m.v. de genoemde «rapid response database» en EU Battlegroups).

Delegatieleider Eijsink en plaatsvervangend delegatieleider Franken gebruikten de vragenronde om het Nederlandse paper over EU Battlegroups onder de aandacht te brengen, waarvoor de Nederlandse delegatie voor en na de sessie complimenten ten deel vielen. Zij stelden vast dat de noodzaak voor een «rapid response»-capaciteit van de EU nu al 15 jaar op de agenda staat, maar de daadwerkelijke inzet nog altijd niet heeft plaats gevonden. De lidstaten zijn het eens over de theorie, maar het is een kwestie van politieke wil om de beschikbare instrumenten in de praktijk te gebruiken. De Nederlandse delegatie drong er dan ook op aan de het onderwerp in Riga weer te agenderen.

Uit de verdere interventies bleek dat veel lidstaten zoeken naar oplossingen in de sfeer van pragmatische samenwerking via «Permanent Structured Cooperation», het «Framework Nation» en het artikel 44 VEU. Ook werd een lans gebroken voor de inzet van het Eurocorps.

In goede samenwerking met de Italiaanse rapporteur, afgevaardigde Massimo Artini, heeft de delegatie bereikt dat de EU Battlegroups ook in Riga weer onderwerp zijn van een werksessie. De delegatie heeft zijn medewerking toegezegd aan het voorbereiden van de werksessie bij de volgende IPC in Riga.

Aanname van conclusies door de conferentie

Aan het einde van het programma namen de delegaties met algemene stemmen conclusies aan over de conferentie. Deze conclusies zijn overigens niet bindend voor de deelnemende delegaties. De conclusies vormen een weerslag van de besproken onderwerpen en de teneur van de diverse inbrengen.

In de conclusies is opgenomen dat het onderwerp EU Battlegroups bij de volgende IPC in Riga weer op de agenda komt. Er zal dan een deelsessie komen met als onderwerpen:

1) hoe kunnen EU Battlegroups uitgezonden worden binnen de mogelijkheden van artikel 44 VEU,
2) hoe het Athena-financieringsmechanisme zou kunnen worden aangepast om de zorgen van sommige lidstaten weg te nemen;
3) hoe het proces van parlementaire autorisatie van inzet van troepen beter afgestemd kan worden, en
4) hoe de EU Battlegroups binnen het door het Verdrag van Lissabon voorziene raamwerk van de *Permanent Structured Cooperation* kunnen worden geplaatst.

De overige conclusies van de conferentie (bijlage I) betreffen het GBVB/GVDB in het algemeen, het Middellandse Zeegebied, het Midden-Oosten, het Oostelijk partnerschap (Oekraïne, Moldavië en Georgië), EU-Afghanistan betrekkingen, versterken van het GVDB, mensenrechten, ontwikkeling en humanitaire hulp, regionale stabiliteit en uitbreiding naar de Westelijke Balkan, EU-Afrika betrekkingen en de Ebolacrisis.

De voorzitter van de delegatie,
De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer,
Eijsink

De plaatsvervangend voorzitter van de delegatie,
De vicevoorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking van de Eerste Kamer,
Franken

De griffiers van de delegatie,

Namens de Eerste Kamer,
Gradenwitz

Namens de Tweede Kamer,
Röling